

Nr 244.

Av herr **Lundquist** i Rotebro m. fl., *angående ändrade bestämmelser i fråga om revisorers tillsättande.*

Av genom Statistiska Centralbyrån upprättad statistik över förskingrings- och trolöshetsbrotten i Sverige för åren 1921—1927 framgår, att under denna tidrymd över 21 miljoner kronor förskingrats av 2 745 personer. Enligt samma källa hava förskingringsbrotten under åren 1928—1930 ytterligare tilltagit. Statistiken omfattar naturligtvis endast vid domstol handlagda mål. Massor av fall förekomma emellertid, som icke polisanmälas utan nedtystas.

Det har inom affärsvärlden av gammalt varit ofta förekommande att som siffergranskare och revisorer anställa personer, som stå vederbörande företagsledning nära genom släkt- eller vänskapsförbindelser. I den kommunala förvaltningen spela partipolitiska meriter ej sällan en framträdande roll vid val av revisorer. Ofta har det å andra sidan varit föga noga med att för uppdraget förvärva den sakkunskap, som erfordras, eller att trygga en fristående, av ovidkommande hänsyn obunden kontroll. Försummelse eller förbiseenden av siffergranskare och revisorer, härrörande från bristande insikt i bokföring och från ovetenhet om revisorsansvaret, höra därför icke till ovanligheterna. Men beroendet av uppdragsgivaren har nog också hindrat mången att framställa anmärkningar, som kanske skulle tagits illa upp av denne och eventuellt renderat vederbörande mistning av uppdraget.

Att skydda sig mot *alla* förskingringsbrott och räkenskapsförfalskningar är visserligen omöjligt. Gentemot utstuderade bedragare, inbördes maskopi mellan medelsförvaltande och kontrollerande parter inom ett företag finnes intet effektivt revisionssystem. Men i flertalet fall torde begånget trolöshetsbrott ha uteblivit, därest verklig kunskap och auktoritet varit till finnandes hos den övervakande och granskande revisionen.

För att söka råda bot på slentrianen vid rekryteringen inom facket tog Stockholms Handelskammare redan 1912 ett initiativ. Handelskammaren började då auktorisera revisorer för utövande av yrkesmässig revisionsverksamhet. År 1931 började handelskammaren även att godkänna granskningsmän såsom lämpliga för revisionsuppdrag. Person, som erhåller handelskammarens certifikat såsom auktoriserad revisor eller godkänd granskningsman, måste fylla vissa kompetensfordringar av såväl teoretisk som praktisk art. Revisorer och granskningsmän bindas därjämte av föreskrifter, som avse att garantera deras opartiskhet, tystlåtenhet m. m. Handelskammaren övar tillsyn över deras verksamhet såtillvida som klagomål över dem upptagas till prövning och certifikat indrages, om vederbörande icke längre anses skickad för sin uppgift. Av på detta sätt auktoriserade revi-

sorer finnes för närvarande ett 60-tal, varav cirka 40 utöva självständig yrkesverksamhet; av godkända granskningsmän finnas omkring 180, varav 77 i Stockholm.

Gällande lagbestämmelser i §§ 72—75 samt § 83 i aktiebolagslagen fastslå revisors skyldighet att granska styrelsens förvaltning och bolags räkenskaper samt medge honom rätt att när som helst inventera kassa och övriga tillgångar. § 75 stadgar solidarisk ansvarsskyldighet för revisor, som i revisionsberättelse eller annan handling, som framlägges å bolagsstämman, mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift eller uppsåtligen underlåtit att göra anmärkning mot dylik uppgift i granskad handling eller visat vårdslöshet vid fullgörandet av sitt uppdrag. *Lagen stadgar emellertid ingenting om revisors självständighetsställning gentemot uppdragsgivaren.*

Kommunallagarna för land och stad stadga ungefär detsamma angående revisors skyldighet. Revisor är enligt allmän lag ansvarig för det sätt, varpå han fullgör sitt uppdrag. Försummelse straffas enligt strafflagens 25 kap. Beträffande revisors oavhängighet stadgas endast, att den, vilken såsom ledamot av kommunalnämnd eller eljest är redovisningsskyldig till kommun, icke må väljas till revisor eller revisorssuppleant. Släktskap med förvaltningsledamot utgör alltså icke något hinder för valbarhet.

Trots ovan omförmälda försök från handelskamrarnas sida till ordnande av revisionsväsendet inom vårt land, trots gällande lagstiftning utvisar verkligheten genom de alltjämt tilltagande förskingringsbrotten, att det icke är bra som det är. Från olika håll framföras också allt starkare krav på att få till stånd en betryggande kontrollordning.

Bristen i det nuvarande systemet synes framför allt bero på tvenne orsaker: avsaknad av bestämmelser, som garantera att för siffergranskning och revision i tillräcklig utsträckning användes yrkeskunnigt folk, samt av lagstadgad fordran på revisors absoluta självständighet gent emot de företags och de medelsförvaltare, han kontrollerar.

Beträffande förstnämnda orsak är det givetvis av vikt, att inom revisionen finnes representerad fullt nöjaktig erfarenhet beträffande det ekonomiska livet och, då det gäller kommuns förvaltning, förtrogenhet med dennas angelägenheter. Av största betydelse är emellertid också, att garanti skapas för att verklig sakkunskap i fråga om bokföring och revision blir till finnandes. Det synes därför vara av nöden att i lag fastslå de skärpta fordringar i berörda avseenden, som förhållandena visat vara behövliga.

Beträffande revisors självständighet torde en allmänt utbredd uppfattning råda om olämpligheten av det nuvarande systemet att ett företags styrelse, som skall kontrolleras, själv de facto tillsätter sina kontrollanter. Nuvarande lagstiftning förbjuder ej revisors avhängighet till vare sig det företag eller de personer, han granskar. Revisor skall ju emellertid tillvarata aktieägares, delägares eller en större allmänhets intressen. Det är därför angeläget, att han står så fri och oberoende av styrelse och medelsförvaltare

som möjligt. Långt gående fordringar på revisors absoluta självständighet hava av sakkunskapen ställts. Det yrkas t. ex., att revisor skall erhålla en fri och oberoende ställning även mot handelskamrar, börsstyrelse och industriförbund. Handelskamrarnas revisorsnämnd, som auktoriserat honom, kan på ett eller annat sätt genom någon ledamot vara lierad med det företag, han reviderar. Styrelsemedlemmar på ett håll hava förbindelser på ett annat. Revisionsuppdragen kunna fördelas godtyckligt, och överkontrollen utövas partiskt. Systemet med handelskamrarnas eller andra mer eller mindre privata institutioners revisorskonstituering kan ge anledning till ett kringskärande av den auktoritet, som revisor först av allt bör besitta. Det synes angeläget, att en fullt fristående och oberoende myndighet erhåller uppdraget att utse någon av revisorerna inom såväl enskilda företag som kommuner och offentliga inrättningar. Det torde icke kunna förnekas, att detta är en angelägenhet av lika stor vikt och allmän betydelse, som att fullt kvalificerad arbetskraft konstitueras och kommer till användning vid övervakning av all medelsförvaltning.

Flerstädes i utlandet finnas sedan länge lagbestämmelser om auktorisation av revisorer, även statsauktorisering.

På grund av vad ovan anförts få vi anhålla,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en allsidig utredning angående *dels* vilka ändringar i lagar och författningar böra vidtagas, för att samhällets och ekonomiska intressenters rätt må bliva bättre tillgodosedd vid revisorers tillsättande, *dels* om och i så fall vilken auktorisation av sakkunniga och självständiga yrkesrevisorer och granskningsmän må i lag påbjudas, samt att Kungl. Maj:t för riksdagen måtte framlägga de förslag i ärendet, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 19 januari 1933.

R. Lundquist
i Rotebro.

C. Gösta Jacobsson.

Martin Skoglund.

G. Arnemark.

Emil Hultman.

E. Thorell.

P. J. Näslund.

